

Педагог, воін, вучоны

10 сакавіка 1996 г. педагогічная грамадскасць нашай краіны адзначыла 75-годдзе з дня нараджэння і 58-ую гадавіну навукова-педагагічнай і грамадскай дзейнасці правадзейнага члена Беларускай акадэміі адукацыі і Міжнароднай акадэміі акмеалагічных навук, доктара педагогічных навук, прафесара кафедры агульнай педагогікі Беларускага дзяржаўнага педагогічнага ўніверсітэта імя М.Танка Дамініка Іванавіча Вадзінскага.

Яго вялікі і складаны жыццёвы шлях — гэта частінка багатай гісторыі былога СССР, Украіны і Беларусі. Дамінік Іванавіч нарадзіўся ў сяле Малая Саліха Хмяльніцкай вобласці ў сям’і сялянна. Пасля заканчэння сярэдняй школы і педагогічных курсаў з 1938 г. да Вялікай Айчыннай вайны працаваў

настаўнікам. Ад парога роднай школы вучні праводзілі свайго маладога настаўніка добраахвотнікам на фронт, дзе ён прайшоў баявы шлях ад радавога салдата да маёра. Змагаўся з фашысцкімі захопнікамі на 12 фронтах, абараняў і вызваляў украінскія, расійскія, беларускія, польскія землі. Удзельнік Сталінградскай, Курскай, Харкаўскай бітваў і Берлінскай аперацыі, 8 разоў быў паранены. Воін Вадзінскі ўзнагароджаны 5 баявымі ордэнамі і 16 медалямі. Яго баявыя дзеянні апісаны ў 8 кнігах (“Незабываемые встречи”, “От Волги до Эльбы” Д.С.Дабрушына, “Повесть о последнем рейде” П.П.Брыкеля і інш.) і ў 110 газетных артыкулах і нарысах.

У 50-ыя гг. Дамінік Іванавіч працаваў дырэктарам сярэдняй школы № 5 г. Хмяль-

дзіцкага, дзе стварыў творчы педагогічны калектыў, арганізаваў змястоўную і карысную для адукацыі, творчасці, выхавання, аздараўлення вучняў пазакласную работу. Клуб выхаднога дня, які працаваў у школе, дапамагаў паўнацэнна развівацца і дзецям, і бацькам, і педагогам. Дзякуючы школьнаму самаакупнаму лагеру працы і адпачынку старшакласнікаў меліся сродкі на паездкі, экскурсіі, падарожжы юнакоў і дзяўчат па Украіне і за яе межы. Школа стала творчай лабараторыяй, з вопытам яе работы знаёміліся педагогі з Украіны, іншых рэспублік і замежных краін. Тут пабывалі вядомыя вучоныя-педагогі АПН РСФСР: доктар педагогічных навук, прафесар М.І.Болдыраў, акадэмікі М.К.Ганчароў, Ф.Ф.Каралёў і інш. Творчага дырэктара запрасілі ў аспірантуру АПН РСФСР, дзе ён у 1959 г. абараніў кандыдацкую дысертацыю па тэме “Сістэма пазакласнай выхаваўчай работы сярэдняй агульнаадукацыйнай працоўнай політэхнічнай

школы з вытворчым навучаннем (V—XI кл.)”.

З 1961 г. Д.І.Вадзінскі працуе выкладчыкам Чарнавіцкага дзяржаўнага ўніверсітэта, у якім пачынаецца яго плённая навукова-педагогічная дзейнасць. Дамінік Іванавіч стварае першую на Украіне грамадскую лабараторыю Акадэміі педагогічных навук РСФСР па праблемах маральнага выхавання школьнікаў і становіцца яе загадчыкам. У эксперыменце былі заняты 18 школ Чарнавіцкай вобласці, 62 апорныя школы Чарнавіцкай, Хмяльніцкай і Вінніцкай абласцей былі прыцягнуты да фронтальнай доследна-эксперыментальнай работы. У педагогічным эксперыменце ўдзельнічалі 508 настаўнікаў. Найбольш творчыя з іх падрыхтавалі і абаранілі кандыдацкія дысертацыі.

У 1966 г. Д.І.Вадзінскі ўзначаліў кафедру педагогікі Вінніцкага педінстытута імя М.А.Астроўскага, адначасова працягваў загадваць лабараторыяй АПН СССР, якая была пераведзена з Чарнавіцкага дзяржаўнага ўнівер-

сітэта. У 1970 г. у Маскве ў Навукова-даследчым інстытуце агульнай педагогікі АПН СССР абараніў доктарскую дысертацыю па тэме “Педагагічныя асновы сістэмы маральнага выхавання старшакласнікаў” і яму было прысвоена вучонае званне прафесара.

У 1976 г. Д.І.Вадзінскі па запрашэнні пераязджае ў Мінск. Ён працуе прафесарам на кафедры педагогікі Мінскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута імя А.М.Горкага, а з 1979 г. узначальвае яе. Вопыт работы кафедры па ўдасканаленні вучэбна-выхаваўчага працэсу і навуковай дзейнасці быў вывучаны і абагульнены Міністэрствам асветы Беларусі (1985 г.).

Д.І.Вадзінскі — аўтар 340 прац па праблемах маральнага, патрыятычнага, інтэрнацыянальнага, сямейнага выхавання, пазакласнай і пазашкольнай работы, педагогікі вышэйшай школы, сярод якіх 36 манаграфій, 6 навучальных дапаможнікаў, 20 навукова-педагагічных, 10 метадычных кніг і брашур на ўкраінскай, рускай, беларус-

кай, балгарскай мовах. Вось некаторыя з іх: *Організацыя пазакласнай работы в школі.* — Київ, 1959. — 111 с.; *Внеклассная воспитательная работа.* — М., 1961. — 236 с.; *Моральне вихавання старшокласнікаў у процэсі навчання.* — Київ, 1962. — 200 с.; *Воспитание интереса к знаниям у подростков.* — М., 1963. — 184 с.; *Воспитательная работа в ученицете от IX—XI класс.* — София, 1963. — 188 с. (у сааўт.); *Научные основы нравственного воспитания школьников.* — Минск, 1982. — 176 с.; *Коллектив і особістіць старшекласнікаў.* — Київ, 1971. — 176 с.; *Научные основы нравственного формирования личности школьника.* — Минск, 1984. — 100 с.; *Семейно-бытовая культура.* — Минск, 1987. — 236 с. (в сааўт.); *Фарміраванне маральных каштоўнасных арыентацый будучых педагогаў.* — Мінск, 1993. — 162 с. (у сааўт.); *Аксіялагічныя праблемы выхавання студэнтаў педагагічных ВНУ.* — Мінск, 1994. — 200 с. (у сааўт.) і інш.

Д.І.Вадзінскі — вядомы грамадскі дзеяч. Неаднаразо-

ва выбіраўся дэпутатам гарсавета, старшынёй пастаяннай дэпутацкай камісіі па народнай адукацыі, старшынёй педагогічных таварыстваў у Хмяльніцкай, Чарнавіцкай і Мінскай абласцях, членам прэзідыума рэспубліканскага савета педагогічнага таварыства Беларусі, Рэспубліканскага праўлення таварыства “Веды”, членам саветаў абланы Хмяльніцкай, Вінніцкай, Чарнавіцкай абласцей. Быў дэлегатом VI з’езда прафсаюза работнікаў асветы, вышэйшай адукацыі і навуковых устаноў, дэлегатом II і III з’ездаў настаўнікаў УССР. Навукова-педагагічная праца Д.І.Вадзінскага

адзначана прафесійнымі ўзнагародамі: “За выдатныя поспехі ў працы вышэйшай школы СССР”, “Выдатнік асветы СССР”, “Выдатнік асветы Украінскай ССР”, “Выдатнік асветы Узбекскай ССР,” “Выдатнік асветы Беларускай ССР”, 54 ганаровымі граматамі і граматамі Вярхоўнага Савета БССР, міністэрстваў асветы УССР, БССР, абланы, прэзідыума педтаварыстваў і інш.

Дамінік Іванавіч з’яўляецца дастойным прыкладам таленавітага вучонага

В.У.Чэчат,
доктар педагогічных
наук, загадчык
кафедры педагогікі
магістратуры НІА.